

Nr 129.

Ankom till riksdagens kansli den 10 maj 1946 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om ändrade lönetursbestämmelser för vissa befattningshavare i statens tjänst.
(3:e avd.)

I en inom andra kammaren av herrar *Spångberg* och *Lindahl* väckt motion (II: 212) har hemställts, att riksdagen måtte besluta om sådant tillägg till eller förtydligande av kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 558) angående omreglering av lönetur i vissa fall, att vissa i motionen berörda olägenheter avhjälpas.

I motionen anföres inledningsvis följande.

Sedan 1945 års riksdag i anledning av motioner bemyndigat Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter om undanröjande av vissa ojämnheter i fråga om löneklassplacering, vilka uppstått i samband med civila avlöningsreglementets och civila icke-ordinarie reglementets ikraftträdande fr. o. m. den 1 juli 1939, utfärdade Kungl. Maj:t till verkställighet av detta riksdagens beslut »kungörelse angående omreglering av lönetur i vissa fall» (SFS nr 558/45). Därmed troddes den gamla orättvisan »Eo 39» bragt ur världen. Denna bestod som bekant däri, att tjänstemän som från eo befattning vunnit ordinarie anställning *före* den 1 juli 1939 på grund av formulering, som givits övergångsbestämmelserna till de nya avlöningsreglementena, erhöilo sämre lönetur än tjänstemän, vilka vunnit eo anställning *före* men ordinarie anställning *efter* den 1 juli 1939.

Emellertid har det nu visat sig, att Kungl. Maj:ts kungörelse nr 558/45 fått en sådan lydelse, att den från möjligheten att erhålla förbättrad lönetur utestänger tjänstemän, vilka *före den 1 juli 1939 vunnit befordran* utöver den första ordinarie befattningen (bland dessa tjänstemän äro givetvis dock ett stort antal uteslutna från löneförbättring även av andra orsaker, främst den omständigheten, att de i någon lönegrad åtnjutit slutlön sedan 3 år tillbaka eller mera).

Den hittillsvarande orättvisan kan sålunda sägas ha ersatts med en ny, berörande en visserligen betydligt mindre men därför ej oväsentlig grupp av tjänstemän: i stället för *ordinarie före och efter 1 juli 1939* ha kommit *befordrade före och efter 1 juli 1939*.

Beträffande de skäl, vilka i övrigt anförts till stöd för förslaget, får utskottet, i den mån de ej framgå av allmänna lönenämndens nedannämnda yttrande, hänvisa till motionen.

Över motionen har, efter därom i vederbörlig ordning framställd begäran, *allmänna lönenämnden (civilförvaltningen och kommunikationsverken)* den 15 mars 1946 avgivit yttrande, vilket bifogas såsom bilaga härtill.

Bihang till riksdagens protokoll 1946. 6 saml. Nr 129.

Utskottet. Med hänsyn till vad allmänna lönenämnden anfört anser sig utskottet ej böra tillstyrka motionerna.

Det här ifrågavarande spørsmålet kan förutsättas bliva föremål för beaktande under pågående förarbeten till ny lönereglering, varför särskild framställning i ämnet från riksdagens sida icke synes utskottet erforderlig.

Utskottet får alltså hemställa,

att motionen II: 212 ej må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 10 maj 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Pauli, Gränebo, Andrén, Bäckström, Gustaf Karlsson, Boman*, fröken *Andersson*, herrar *Johan Eric Ericson, Rosenberg, Hesselbom* och *Ivar Persson*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Rubbestad, Mårtensson, Staxäng, Malmborg* i Skövde, *Lindholm, Holmström, Åkerström, Petterson* i Degerfors och *Persson* i Vinberg.

Bilaga.

Till Riksdagens statsutskott.

Genom remiss den 22 februari 1946 har Kungl. Maj:t anbefallt allmänna lönenämnden att till riksdagens statsutskott avgiva utlåtande över en inom riksdagens andra kammare väckt motion (II: 212) om ändrade lönetursbestämmelser för vissa befattningshavare i statens tjänst. I anledning härav får lönenämnden anföra följande.

Motionärerna ha framhållit, att kungörelsen 1945: 558 angående omreglering av lönetur i vissa fall från möjligheten att erhålla förbättrad lönetur utestänger befattningshavare, som vunnit icke blott ordinarie anställning utan även befordran till högre ordinarie befattning före den 1 juli 1939. De verkningar, som kungörelsen fått i detta avseende, ha motionärerna belyst med följande från postverket hämtade exempel angående tjänstemännen H. och E., vilka beforderades från ordinarie befattning i 5 lönegraden till ordinarie befattning i 8 lönegraden, H. före och E. efter den 1 juli 1939.

Tjänstemannen H.

Verklig beföringsgång	Omreglering av löneturen enl. kung. 1945: 558
$\frac{1}{1}$ 29 Eo 5: 3 fr. o. m. $\frac{1}{1}$ 27 (tillgodoräkn.)	$\frac{1}{1}$ 29 Eo 5: 3 fr. o. m. $\frac{1}{1}$ 27 (tillgodoräkn.)
$\frac{1}{1}$ 30 : 4	$\frac{1}{1}$ 30 : 4
$\frac{1}{4}$ 31 A 5: 5 fr. o. m. $\frac{1}{1}$ 29 (tillgodoräkn.)	$\frac{1}{1}$ 33 : 5
$\frac{1}{1}$ 32 : 6	$\frac{1}{1}$ 36 : 6
$\frac{1}{1}$ 35 : 7	$\frac{1}{1}$ 39 : 7
$\frac{1}{10}$ 36 A 8: 8 fr. o. m. $\frac{1}{1}$ 35 (sneddning)	$\frac{1}{7}$ 39 : 8 fr. o. m. $\frac{1}{1}$ 39 (enl. SFS 1939: 274 avd. III, punkt 4)
$\frac{1}{1}$ 38 : 9	$\frac{1}{7}$ 39 A 8: 9 fr. o. m. $\frac{1}{1}$ 39 (sneddning)
$\frac{1}{1}$ 41 : 10	$\frac{1}{1}$ 42 : 10
$\frac{1}{1}$ 44 : 11	$\frac{1}{1}$ 45 : 11

(Enligt omregleringen skulle H. visserligen vinna uppflyttning en extra löneklass den 1 juli 1939 enligt kungörelsen 1939: 274, men han förlorar dels ett år i löneturshänseende på grund av att för honom sneddningen i och för sig leder till ett oförmånligare resultat än tillgodoräkningen, dels en löneklass på grund av att befordran anses ha skett direkt från Eo 5 till A 8.)

Tjänstemannen E.

Verklig beföringsgång	Omreglering av löneturen enl. kung. 1945: 558
$\frac{1}{1}$ 31 Eo 5: 3 fr. o. m. $\frac{1}{7}$ 28 (tillgodoräkn.)	$\frac{1}{1}$ 31 Eo 5: 3 fr. o. m. $\frac{1}{7}$ 28 (tillgodoräkn.)
$\frac{1}{7}$ 31 : 4	$\frac{1}{7}$ 31 : 4
$\frac{1}{1}$ 33 A 5: 5 fr. o. m. $\frac{1}{7}$ 30 (tillgodoräkn.)	$\frac{1}{7}$ 34 : 5
$\frac{1}{7}$ 33 : 6	$\frac{1}{7}$ 37 : 6

Verklig befordringsgång	Omreglering av löneturen enl. kung. 1845: 558
$\frac{1}{6}$ 36 : 7	$\frac{1}{7}$ 39 : 7 fr. o. m. $\frac{1}{7}$ 37 (enl. SFS 1939: 274, avd. III, punkt 4)
$\frac{1}{7}$ 39 : 8	$\frac{1}{7}$ 39 A 5: 8 fr. o. m. $\frac{1}{7}$ 37 (sneddning)
$\frac{1}{5}$ 42 A 8: 9 fr. o. m. $\frac{1}{7}$ 39 (sneddning)	$\frac{1}{7}$ 40 : 9
$\frac{1}{7}$ 42 : 10	$\frac{1}{5}$ 42 A 8: 10 fr. o. m. $\frac{1}{7}$ 40 (sneddning)
$\frac{1}{7}$ 45 : 11	$\frac{1}{7}$ 43 : 11

(E. skulle genom omregleringen vinna en extra löneklass den 1 juli 1939 enligt kungörelsen 1939: 274 men förlora ett år på grund av att sneddningen för honom ställer sig oförmånligare än tillgodoräkningen.)

Efter omreglering av löneturen kommer således E., som är den i tjänsten yngre och som vunnit befordran från 5 till 8 lönegraden 5 år 8 månader senare än H., att i lönetur stå $\frac{1}{2}$ år före E., trots att denne tidigare stått $\frac{1}{2}$ år före H.

Motionärerna hemställa, att riksdagen måtte besluta om sådant tillägg eller förtydligande till kungörelsen 1945: 558 att berörda olägenheter avhjälpas.

I en till lönenämnden av chefen för finansdepartementet remitterad skrivelse har statstjänstemännens riksförbund gjort framställning i enahanda syfte som motionärerna. Riksförbundet har till stöd för sin framställning åberopat följande exempel:

Tjänstemannen A.

Verklig befordringsgång	Omreglering av löneturen enl. kung. 1945: 558
$\frac{1}{10}$ 30 Eo 15: 13	$\frac{1}{10}$ 30 Eo 15: 13
$\frac{1}{10}$ 33 A 15: 15	$\frac{1}{10}$ 33 : 14
$\frac{1}{10}$ 36 : 16	$\frac{1}{10}$ 36 : 15
$\frac{1}{4}$ 39 A 17: 17 fr. o. m. $\frac{1}{10}$ 36 (sneddning)	$\frac{1}{7}$ 39 : 16 fr. o. m. $\frac{1}{10}$ 36 (enl. SFS 1939: 274 avd. III, punkt 4)
$\frac{1}{10}$ 39 : 18	$\frac{1}{7}$ 39 A 17: 17 fr. o. m. $\frac{1}{10}$ 36 (sneddning)
$\frac{1}{10}$ 42 : 19	$\frac{1}{10}$ 39 : 18
$\frac{1}{4}$ 44 A 20: 20 fr. o. m. $\frac{1}{10}$ 42 (sneddning)	$\frac{1}{10}$ 42 : 19
$\frac{1}{10}$ 45 : 21	$\frac{1}{4}$ 44 A 20: 20 fr. o. m. $\frac{1}{10}$ 42 (sneddning)
	$\frac{1}{10}$ 45 : 21

(Enligt omregleringen skulle A. vinna en extra löneklass den 1 juli 1939 enligt kungörelsen 1939: 274 men förlora en löneklass på grund av att den 1 juli 1939 befordran anses ha skett direkt från Eo 15 till A 17.)

Tjänstemannen B.

Verklig befordringsgång		Omreglering av löneturen enl. kung. 1945: 558	
$\frac{1}{10}$ 30	Eo 15: 13	$\frac{1}{10}$ 30	Eo 15: 13
$\frac{1}{10}$ 33	A 15: 15	$\frac{1}{10}$ 33	: 14
$\frac{1}{10}$ 36	: 16	$\frac{1}{10}$ 36	: 15
$\frac{1}{10}$ 39	A 17: 18	$\frac{1}{7}$ 39	: 16 fr. o. m. $\frac{1}{10}$ 36
	(sneddning)		(enl. SFS 1939: 274 avd. III, punkt 4)
$\frac{1}{10}$ 42	: 19	$\frac{1}{7}$ 39	A 15: 17 fr. o. m. $\frac{1}{10}$ 36
$\frac{1}{4}$ 45	A 20: 20 fr. o. m. $\frac{1}{10}$ 42	$\frac{1}{10}$ 39	A 17: 19 (sneddning)
	(sneddning)		
$\frac{1}{10}$ 45	: 21	$\frac{1}{10}$ 42	: 20
		$\frac{1}{4}$ 45	A 20: 21 fr. o. m. $\frac{1}{10}$ 42
			(sneddning)
		$\frac{1}{10}$ 45	: 22

(Enligt omregleringen skulle B. vinna en extra löneklass den 1 juli 1939 enligt kungörelsen 1939: 274. Den förlust av en löneklass, som han skulle lida på grund av utebliven befordran till ordinarie tjänst den 1 oktober 1933, motsvaras av en vinst av en löneklass vid sneddningen från Eo 15 till A 15 den 1 juli 1939.)

I dessa båda fall har således B., som är i tjänsten jämnårig med A. men som befordrats till befattningar i 17 och 20 lönegraden senare än denne, genom omreglering av löneturen enligt kungörelsen 1945: 558 kommit att placeras en löneklass högre än A.

Anledningen till att ojämnheter av här ifrågavarande slag uppkomma är att söka i det förhållandet, att enligt kungörelsen 1945: 558 omreglering av löneturen sker på sådant sätt, att vederbörande befattningshavare skall den 1 juli 1939 anses ha blivit befordrad från den extra ordinarie anställning, han före nämnda tidpunkt senast innehåft, till den ordinarie tjänst, han *samma dag* i verkligheten innehade. Har han såsom ordinarie tjänsteman vunnit befordran redan före den 1 juli 1939, bortfalla detta eller dessa befordringsled vid omräknandet av löneturen. Den, som fått motsvarande befordran efter den 1 juli 1939, får däremot vid varje befordran sin löneklassplacering bestämd enligt den s. k. sneddningsregeln.

Det anförda innebär, att H. vid omregleringen »går miste» om sneddning vid befordran från 5 till 8 lönegraden, eftersom denna ägde rum före den 1 juli 1939. E. däremot, som vann samma befordran först efter nämnda dag, får sneddningsregeln tillämpad å densamma. I de av riksförbundet omförmälda fallen får A. icke möjlighet till sneddning vid befordran från 15 till 17 lönegraden, eftersom denna ägde rum före den 1 juli 1939.

De påvisade olägenheterna av en omreglering av löneturen enligt kungörelsen 1945: 558 skulle i de anförda fallen kunna elimineras genom ett stadgande av den innebörden, att omregleringen av löneturen skulle ske så, som om vederbörande den 1 juli 1939 vunnit befordran från den extra ordinarie tjänst, han före nämnda tidpunkt senast innehåft, till den ordinarie befattning, till vilken han övergick från den extra ordinarie befattningen, samt hans beräknade befordringsgång därefter sammanfallit med den verkliga, varvid samtliga de befordringar, som skett före den 1 juli 1939, skulle

anses ha ägt rum i en följd sistnämnda dag. Resultatet av en dylik omreglering av löneturen för H. och A. framgår av följande sammanställningar.

Tjänstemannen H.				Tjänstemannen A.			
$\frac{1}{1}$	39	Eo	5: 7	$\frac{1}{10}$	36	Eo	15: 15
$\frac{1}{7}$	39		: 8 fr. o. m.	$\frac{1}{7}$	39		: 16 fr. o. m.
$\frac{1}{7}$	39	A	5: 9 fr. o. m.	$\frac{1}{7}$	39	A	15: 17 fr. o. m.
$\frac{1}{7}$	39	A	8: 10 fr. o. m.	$\frac{1}{7}$	39	A	17: 18 fr. o. m.
$\frac{1}{1}$	42		: 11	$\frac{1}{10}$	39		: 19
$\frac{1}{1}$	45		: 12	$\frac{1}{10}$	42		: 20
				$\frac{1}{4}$	44	A	20: 21 fr. o. m.
				$\frac{1}{10}$	45		: 22

I dessa speciella fall skulle således ovannämnda regel leda till ett tillfredsställande resultat, i det att H. även efter omregleringen skulle i löneturshänseende stå $1\frac{1}{2}$ år före E. Jämväl A. och B. skulle få samma inbördes lönetur som före omregleringen. Lönenämnden vill emellertid framhålla, att så komplicerat som det nuvarande lönesystemet är konsekvenserna av en allmän regel av angivet innehåll icke kunna överblickas. Det synes sannolikt, att en sådan jämkning av de i kungörelsen 1945: 558 fastställda lönetursreglerna skulle leda till nya orättvisor, vilkas avhjälpande skulle framstå lika angeläget som ett avlägsnande av de i motionen och riksförbundets framställning påtalade ojämnheterna. Lönenämnden finner därför övervägande skäl tala för att någon ändring icke nu vidtages i omförmälda kungörelse. Anledning härtill synes desto mindre föreligga, som den däri stadgade omregleringen av löneturen närmast får anses såsom ett provisorium i avbidan på den förestående revisionen av de statliga avlöningsreglementena, vilken är avsedd att genomföras den 1 juli 1947. Det torde kunna förutsättas, att denna revision kommer att medföra förändringar i löneklassplaceringssystemet. Enligt lönenämndens mening bör det — med hänsyn framför allt till önskvärdheten av att i möjligaste mån eliminera sådana ojämnheter beträffande löneturen som dem, varom här är fråga — i samband därmed övervägas, huruvida icke en retroaktiv omräkning av samtliga befattningshavares lönetur bör komma till stånd, på sätt skedde vid ikraftträdandet av 1919 års avlöningsreglemente för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk samt 1921 års avlöningsreglemente för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen.

Under hänvisning till det anförda får lönenämnden, som i yttrande denna dag till chefen för finansdepartementet avstyrker statstjänstemännens riksförbunds framställning, föreslå, att den remitterade motionen icke måtte föranleda annan åtgärd än att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt 1945 års lönekommitté att taga omhandlade spörsmål under omprövning. Stockholm den 15 mars 1946.

Erik Stridsberg

Lennart Rydback